

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยขอนำเสนอสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดแตกต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จาก 238 สถานศึกษา จำนวน 3,359 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ออกแบบสอบถาม ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ของครูผู้สอนตามขนาดสถานศึกษา ได้ครูผู้สอน จำนวน 345 คน เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ 190 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง 110 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก 45 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ให้การสัมภาษณ์ ครูผู้สอนจำนวน 6 คน ได้จากการสุ่มอย่างเจาะจง จากสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ขนาดละ 2 คน ทั้งนี้มีรายละเอียดขั้นตอนตามแผนภูมิที่ 3 ตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากธนารัฐ ชื่นวัฒนา (2545 : 125-131)

ฉบับที่ 1 มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แยกตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนตามขนาดของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สถานศึกษาละ 2 คน รวม 6 คน บันทึกการสัมภาษณ์ข้อคำถามแนะจากครูผู้สอนโดยการขีดแบบสอบถามชนิดปลายเปิดเพื่อให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 บันทึกข้อความเสนออธิบดีวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึง ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล นำส่ง เครื่องมือถึงผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเองพร้อมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การจัดเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยประสานโดยตรงไปยังผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.3 รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยลงพื้นที่ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองจากกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขนาดละ 2 คน รวม 6 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนน แบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยกำหนดค่าน้ำหนักหรือคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งกำหนดค่าคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 99)

4.2 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 112)

4.3 เปรียบเทียบระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ F-test และเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของ L.S.D.

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการอ่านสรุปประเด็น แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา การดำเนินงานการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า

1. การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

1.1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

1.1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก มีการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินการ ด้านการเตรียมการ และด้านการประเมินผล

1.1.2 สถานศึกษาขนาดกลาง มีการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผล และด้านการเตรียมการ

1.1.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผล ด้านการดำเนินการ และด้านการเตรียมการ

1.2 พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1.2.1 ด้านการเตรียมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ จัดเตรียมเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า เช่น หลักสูตร คู่มือครู คู่มือการประเมินผล วิเคราะห์หลักสูตรก่อนทำแผนการสอน และจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

1.2.2 ด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสดงออกและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อการทำงานและการดำรงชีวิต จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงตนเองและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

1.2.3 ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ เครื่องมือวัดผลมีความหลากหลายและเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา มีการประเมิน

พฤติกรรมการเรียนอย่างต่อเนื่อง เครื่องมือวัดและประเมินมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้ประเมินผลการสอนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดแตกต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากวสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้าน มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานสูงกว่าครูในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการเตรียมการ ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก

ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3. จากแบบสอบถามปลายเปิด ได้มีผู้สอนแนะข้อคิดเห็น แนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการเตรียมการ ควรมีจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำสื่อ ควรมีการจัดอบรมการผลิตสื่อที่เหมาะสม และควรมีการจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการดำเนินการ ควรมีกิจกรรมทัศนศึกษา ศึกษาดูงานนอกสถานที่ ควรใช้สื่อที่ทันสมัยและน่าสนใจ และควรมีกิจกรรมการเรียนในสถานประกอบการ ในชุมชน หรือแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่น่าสนใจ

ด้านการประเมินผล ควรมีการจัดการอบรมนักเรียนเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น วิทยากรท้องถิ่น และควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียน เช่น การเข้าค่ายอบรมธรรมะ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกับชุมชน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนตามขนาดของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยการใช้แบบสอบถามชนิดปลายเปิดเพื่อให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า

สถานศึกษาขนาดเล็ก

ด้านการเตรียมการ ควรจัดอบรมสัมมนาให้ครูผู้สอนและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรจัดงบประมาณสนับสนุนในการเตรียมสื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น

ด้านการดำเนินการ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก ส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานที่จริงควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีประโยชน์

ด้านการประเมินผล ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล การเรียนรู้ จากกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติร่วมกับชุมชน เพื่อชุมชน ท้องถิ่น ผู้ปกครองให้ทราบถึงการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรมีการจัดการศึกษาคุณภาพ ทัศนศึกษาของสถานที่ในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานศึกษาขนาดกลาง

ด้านการเตรียมการ ควรจัดเตรียมวัสดุสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูจะต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งในเรื่องที่จะสอนและเตรียมคำถามที่สอนให้เด็กคิด และเตรียมการตอบคำถามที่จะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดอบรมสัมมนาการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานสำหรับครูผู้สอน ให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำผลงานของตนเอง เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินตนเองนั้นมาพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป

ด้านการดำเนินการ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้ โดยส่วนใหญ่จะให้คำถาม ถาพนำเพื่อให้นักเรียนค้นหาคำตอบในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเอง หลังจากนั้นค่อยให้ความรู้เพิ่มเติมกับนักเรียน ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง จัดตามสภาพจริง ให้นักเรียนเรียนรู้ธรรมชาติ

ด้านการประเมินผล ควรประเมินตามสภาพจริงจากการปฏิบัติงานและการค้นคว้า (คิด) คำตอบของนักเรียน และให้ทำแบบฝึกหัดที่ได้เตรียมไว้ ควรมีการจัดการอบรมให้

ครูนักเรียน และผู้ปกครองได้รับทราบเกี่ยวกับวิธีการและเกณฑ์การจัดและประเมินผล
ที่เหมาะสมกับสภาพจริงของผู้เรียน

สถานศึกษาขนาดใหญ่

ด้านการเตรียมการ ควรวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลเป็น
รายกรณี สำรวจความต้องการ จัดทำแผนการเรียนรู้ กำหนดการสอน รายวิชาที่สอน โดยจัด
แบบบูรณาการ ใช้สื่อที่หลากหลาย เตรียมนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะสร้างความสนใจต่อเด็ก ควร
จัดอบรมสัมมนาการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานสำหรับครูผู้สอน ให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำ
ผลงานของตนเอง เพื่อที่จะ ได้นำผลการประเมินตนเองนั้นมาพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการทำงาน
ในครั้งต่อไป

ด้านการดำเนินการ ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม
ร่วมในกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมโดยให้ความสำคัญต่อเด็ก เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมและ
ควรสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุข ควรจัดการเรียนการ
สอนที่เน้นการปฏิบัติจริง จัดตามสภาพจริง ให้นักเรียนเรียนรู้ธรรมชาติ

ด้านการประเมินผล ควรวัดจากสภาพที่แท้จริง จากการสัมภาษณ์ สังเกต
ควรให้ผู้เรียนด้วยกันมีส่วนประเมินเพื่อน และควรประเมินให้ครอบคลุมทั้ง ความรู้
กระบวนการและเจตคติ ควรมีการจัดการอบรมให้ครูนักเรียน และผู้ปกครองได้รับทราบ
เกี่ยวกับวิธีการและเกณฑ์การจัดและประเมินผล ที่เหมาะสมกับสภาพจริงของผู้เรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ
ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีประเด็นที่
น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่
ในระดับมาก เพราะว่า สถานศึกษาแต่ละขนาดมีสภาพความพร้อมของการจัดเตรียมเอกสาร
ประกอบการสอน จัดทำแผนการสอน เตรียมสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสม เครื่องมือวัดผลมี
ความหลากหลายและเหมาะสมกับวิชาที่สอน อยู่ในความสนใจของผู้เรียน การจัด
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียน ทำให้การ
ดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้อง
กับการศึกษาของ สาราญ โอคาการ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินการจัด

กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมตนเอง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนรู้จักนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้สร้างและค้นพบความรู้ ด้วยตนเอง ด้านการจัดทำแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมี ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและแหล่งความรู้หลากหลาย ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ และผลิตผลงาน ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมีกิจกรรมเคลื่อนไหวทางกายอย่างเหมาะสม กับวัยและความสนใจ และด้านการเตรียมแหล่งข้อมูล สอดคล้องกับ ชาญุฑุฑ บุศเนตร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการปฏิรูปกระบวนการเรียน การสอนในโรงเรียน แบบที่ 3 (ขนาดกลาง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนแบบที่ 3 (ขนาดกลาง) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีระดับการ ดำเนินงานการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นราย ด้านปรากฏว่า มีการดำเนินงานในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ตามแผน ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ไม่สอดคล้องกับ สุนีย์ ใจเหล็ก (2541 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูอาจารย์ โรงเรียนปะเหลียมผดุงศิษย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าพิจารณาเป็นราย ขั้นตอน พบว่า การจัดทำการใช้ การปรับปรุงแผนการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนขั้นตอนการ จัดทำ อยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูผู้สอน ตามตัวแปรประสพการณ์ ปรากฏว่า โดยส่วนรวมและราย องค์ประกอบไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับ นิตยา อุ่นท้าว (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ระดับการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดการเรียนแบบร่วมมือ การ จัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี การจัดการเรียนการสอน แบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการเตรียมการ

การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจาก สภาพความพร้อมของงบประมาณในการจัดเตรียมสื่อ วัสดุกรรม และวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีงบประมาณในการจัดเตรียมแหล่งเรียนและกรจัดหาวิทยากรท้องถิ่น ความแตกต่างในด้านของสภาพของผู้เรียนกับการรับรู้ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สาธิตา สุวรรณสิงห์ (2545 : 55-56) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า องค์กรประกอบการจัดเนื้อหาสาระ ควรจัดเนื้อหาให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง โดยการนำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน องค์กรประกอบการจัดกิจกรรมให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ควรให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ครูคอยชี้แนะ และควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความ เป็นจริงไม่ควรจัดตามกระแสนิยม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบตอตนเอง องค์กรประกอบการฝึกทักษะกระบวนการคิด ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตั้งใจร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นทุกครั้ง จัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยให้ครูอย่างเพียงพอ และองค์กรประกอบการจัดสภาพแวดล้อม ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหาร โรงเรียน องค์กรท้องถิ่น และชุมชน ร่วมกัน จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักและมีจิตสำนึกต่อสภาพแวดล้อม และจากการสัมภาษณ์ มีการจัดเตรียมวัสดุสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูจะต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งในเรื่องที่จะสอนและเตรียมตอบคำถามที่น่าจะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรม วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน รายบุคคลเป็นรายกรณี สำรวจความต้องการ จัดทำแผนการเรียนรู้ กำหนดการสอน รายวิชาที่สอน โดยจัดแบบบูรณาการ ใช้สื่อที่หลากหลาย เตรียมนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะสร้างความสนใจต่อเด็ก และครูจัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และส่งเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้พร้อมทั้งใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิดการแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้ สรุปได้ว่า องค์กรประกอบเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระมีมาก

เกินไปและไม่ต่อเนื่อง หลักสูตรไม่ชัดเจนในการจัดกิจกรรม ความสำเร็จขึ้นอยู่กับการศึกษา ค้นคว้าและการเตรียมตัวของครูแต่ละคน องค์กรประกอบการจัดกิจกรรมให้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง รัฐควรมีการควบคุมสื่อต่าง ๆ อย่างเข้มงวด ไม่ควรปล่อยให้เป็นลักษณะ วิวาหายนแล้วล้อมคอก ควรจัดอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้ข้าราชการครูทุกวิชา โดยเฉพาะวิชา ภาษาคำต่างประเทศ ควรให้โรงเรียนตั้งกลุ่มแกนนำในแต่ละวิชาเพื่อจะได้ครูที่เก่ง มีความ สามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนครูด้วยกัน องค์กรประกอบการฝึกทักษะกระบวนการคิด ครูต้องเตรียมวิธีการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการคิด แล้วค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และองค์กรประกอบการจัดสภาพแวดล้อม ควรให้ผู้เรียนศึกษาจาก สภาพที่ใกล้ตัวก่อนเพราะสิ่งใกล้ตัวจะเรียนรู้ได้ดีกว่าที่อยู่ไกลตัว ภายในห้องเรียนและนอก ห้องเรียนต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดมุมวิชาการให้น่าสนใจ โดยปรับเปลี่ยนไปตามเนื้อหา รัฐควรให้ความสำคัญในจัดงบประมาณมาสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนในทุก องค์กรประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการดำเนินการ

การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่า ได้มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ สภาพจริงและสภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลาย และเปิด โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิด ความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะและความชำนาญ เรียนรู้ด้วยความมั่นใจ มีการส่งเสริมให้เกิด ความรักและความผูกพันกับท้องถิ่น ชุมชน โดยการจัดวิทยากรท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมและมีการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรูคอกัล (Grookall, 1984 : 262-273) ได้กล่าวถึงการ จัด กิจกรรมในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนที่สอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้น วิธีที่ได้ผลและเป็นที่ยอมรับคือการแสดงบทบาทสมมติหรือการสร้างสถานการณ์จำลอง เพราะ สถานการณ์จำลองเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษได้เองโดยอัตโนมัติ นอกจากนี้ ยังให้เหตุผลว่า การที่ครูให้เด็กแสดงบทบาทสมมติก็เพื่อที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่าง แน่ชัด และเป็นการศึกษาที่ครบถ้วนโดยมีภาระรู้ตัว และไม่เกิดความเบื่อหน่าย และสอดคล้อง กับการศึกษาของ ส้าราญ โอดาคาร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินการจัด กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย

ผลการศึกษา พบว่า

การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้สร้างและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ด้านการจัดทำแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและแหล่งความรู้หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ และผลิตผลงาน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมีกิจกรรมเคลื่อนไหวทางกายอย่างเหมาะสมกับวัยและความสนใจ ด้านการเตรียมแหล่งข้อมูล

ด้านการประเมินผล

การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่า สภาพความพร้อมและศักยภาพ ทักษะความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละสถานที่ อาจทำได้เหมือน ๆ กัน ความพร้อมทางด้านงบประมาณในการจัดเตรียม สื่อ นวัตกรรมและวัสดุอุปกรณ์ ทำให้มีอุปกรณ์และข้อบกพร่อง การวัดประเมินผลการเรียนรู้อาจทำได้ไม่ครอบคลุม ไม่สอดคล้องกับสภาพความแตกต่างและการรับรู้ของผู้เรียน และไม่มีความหลากหลายพอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เรณูนวล จูจันทร์ (2543 : 97-100) ได้ศึกษาการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูหมวดภาษาไทยและหมวดวิทยาศาสตร์ โรงเรียนในสหวิทยาเขตกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี พบว่า ครูผู้สอนหมวดภาษาไทยและหมวดวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินให้สอดคล้องกับแผนโครงสร้าง ใช้หลักการประเมินแบบ Rubric ตัดสินเกณฑ์การให้คะแนน (ศราวดี มาตศุด. 2550 : สัมภาษณ์) ประเมินตามสภาพจริงจากการปฏิบัติงานและการค้นหา (คิด) คำตอบของนักเรียน ให้ทำแบบฝึกหัดที่ได้เตรียมไว้ (สมใจ จุฑาผาด. 2550 : สัมภาษณ์)

2. เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จากสภาพความพร้อมในการจัดเตรียมสื่อ นวัตกรรมและวัสดุอุปกรณ์ สภาพความพร้อมของ

งบประมาณที่ได้รับสนับสนุนในการจัดซื้อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย สภาพความแตกต่างของพื้นที่ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความแตกต่างระหว่างบุคคล ศักยภาพและทักษะความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนและแวดล้อม ทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกต วิเศษชุมพล (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ในภาพรวม และรายด้านทั้ง 5 ด้าน โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหา ด้านโรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสวราญ โอดาคาร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก และ โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแบบสอบถามปลายเปิด

ด้านการเตรียมการ ควรจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำสื่อ ควรมีการจัดอบรมการผลิตสื่อที่เหมาะสม และควรใช้สื่อที่ทันสมัยและน่าสนใจ

ด้านการดำเนินการ ควรมีกิจกรรมทัศนศึกษา ศึกษาดูงานนอกสถานที่ ควรมีกิจกรรมการเรียนในสถานประกอบการ ในชุมชน หรือแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่น่าสนใจ และ ควรมีการจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการประเมินผล ควรประเมินตามสภาพจริงจากการปฏิบัติงานและการค้นหา (คิด) คำตอบของนักเรียน และให้ทำแบบฝึกหัดที่ได้เตรียมไว้ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ ควรวัดจากสภาพที่แท้จริง จากการสัมภาษณ์

สังเกต ควรให้ผู้เรียนด้วยกันมีส่วนประเมินเพื่อน และควรประเมินให้ครอบคลุมทั้ง ความรู้ กระบวนการและเจตคติ ควรมีการจัดการอบรมให้ครุภัณฑ์และผู้ที่ปกครองได้รับทราบ เกี่ยวกับวิธีการและเกณฑ์การจัดและประเมินผล ที่เหมาะสมกับสภาพจริงของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ด้านการเตรียมการ จากผลการวิจัย มีประเด็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1.1 การจัดงบประมาณสนับสนุนในการเตรียมสื่อ นวัตกรรม วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง กว้างขวาง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

1.1.2 การจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ วิทยากรท้องถิ่น สถานประกอบการที่ น่าสนใจในชุมชน เพื่อให้ครูผู้สอนและผู้เรียนใช้เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามความสนใจและความถนัด เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนได้รับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียนและยังเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนได้รู้จักท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรักและ ภาคภูมิใจในท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

1.1.3 การจัดการอบรม ตัมนมาให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนและการผลิตสื่อที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูมีความพร้อมสำหรับ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความน่าสนใจและผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนให้มากขึ้น ซึ่งจะทำการดำเนินการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.1.4 การอบรมการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานสำหรับครูผู้สอนและนักเรียน เพื่อให้ครูและนักเรียน ได้เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำผลงานของตนเอง เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินตนเองนั้นมาพัฒนาปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป อีกทั้งยังเป็นผลงานที่ น่าภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองสำหรับบุคคลนั้น

1.2 ด้านการดำเนินการ จากผลการวิจัย มีประเด็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.2.1 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง การ ปฏิบัติตามสภาพจริง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามธรรมชาติ ทั้งนี้ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมโดย คำนำถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความชำนาญ และการรับรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้นดำเนินไปด้วยความราบรื่น ผู้เรียนมีความพอใจในความสามารถของ ตนเองที่ปฏิบัติได้ ไม่เกิดความขัดแย้ง เมื่อหน้าหรือเครียดในการเข้าร่วมกิจกรรม

1.2.2 ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานที่จริง สถานประกอบการ ในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการทำงานที่แท้จริง ไม่เกิดความเบื่อหน่ายและ ได้รู้จักชุมชนของตนเอง

1.2.3 ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม เป็นการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีประโยชน์ สำหรับนักเรียนอีกทางหนึ่ง

1.2.4 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสนใจ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกทางความคิดอย่างเปิดกว้าง และได้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่

1.3 ด้านการประเมินผล จากผลการวิจัย มีประเด็นเสนอแนะ ดังนี้

1.3.1 ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ได้รับทราบเกี่ยวกับวิธีการและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับสภาพจริงของผู้เรียน

1.3.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตามพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม ตามชิ้นงานหรือเพิ่มสะสมผลงานของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมกับสภาพความแตกต่างของบุคคลและแต่ละพื้นที่

1.3.3 ควรมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ จากกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติร่วมกับชุมชน เพื่อให้ชุมชน ท้องถิ่น ผู้ปกครองได้รับทราบ การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.3.4 ควรมีการจัดศึกษาดูงาน ทัศนศึกษานอกสถานที่ ในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลใหม่ ๆ แนวคิดที่มีประโยชน์ แนวทางในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และนำมาปรับใช้ในการพัฒนาการทำงานในด้านต่าง ๆ ในชุมชนและในสถานศึกษาของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเชิงคุณภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและองค์กรปกครองท้องถิ่น ในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เฉพาะเจาะจงด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้เกิดผลดีในเชิงคุณภาพ

2.3 ควรมีการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อบทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเชิงคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY